

(ըստ Եկեղեցու ուսուցման)

Ուզում են օրենքի վարդապետներ լինել. իրենք իսկ չեն իմանում՝ ինչ են խօսում, ոչ էլ հասկանում այն բաները, որոնց վրայ պնդում են» (Ա ՏԻՄ. Ա 5-7):

Իսկ ի՞նչ դիրքորոշում պետք է որդեգրեին Եկեղեցու հաւատացեալները: Պատասխանը տալիս է Սուրբ Պօղոսը. «Լսեցէք ձեր առաջնորդներին եւ հնազանդուեցէք նրանց» (Եբր. ԺԳ 17): Այս ամենը պետք է որ համախմբէր Ձեզ Եկեղեցու շուրջ եւ ոչ թէ ստիպէր հնազանդուել գառան մորթով գայլերին, ուրոնք, սքօղուելով Սուրբ Գրքի եւ Եկեղեցու Դայրերի գրուածքների «անգիտութեամբ»՝ գրգռէին Ձեզ ընդդէմ Եկեղեցու: «Ահա բոլոր չարիքների պատճառը,- ասում է Սուրբ Յովհան Ոսկեբերանը,- անհետացել է պատշաճ հնազանդութիւնը ղեկավարների հանդէպ, չկայ ո՛չ ամօթ, ո՛չ երկիւղ: Դնազանդուել եւ ենթարկուել ձեր վարդապետներին,- ասում է առաքեալը,- բայց ներկայումս ամէն բան խեղաթիւրուած եւ խորտակուած է... ամէն ինչ զխիվայր է շրջուել», եւ դրանով իսկ. «Ինքն իր մէջ բաժանուած ամէն թագաւորութիւն աւերում է,

եւ ինքն իր մէջ բաժանուած ամէն քաղաք կամ տուն կանգուն չի մնայ» (Մատթ. ԺԲ 25):

Արդ, ինչո՞ւ էք կարծում, որ Եկեղեցու նուիրապետութեան դէմ հանդէս եկող մարդկանց փաստարկներն ընդունելի են, իսկ Եկեղեցունը՝ ոչ: Ո՞րն է պատճառը: Որտե՞ղ է Ձեր հաւատն ու հաւատարմութիւնը Մայր Եկեղեցու հանդէպ: Դուք կ'ասէք. «Ինչո՞ւ էր այն օրերին Եկեղեցին լռում»: Պատասխանենք. «Այդ ամէնը եղաւ ոչ առանց Աստուծոյ կամքի: Եւ նաեւ այն բանի համար, որ իւրաքանչիւրը հնարաւորութիւն ունենար ցոյց տալու իր հաւատարմութիւնն ու նուիրուածութիւնը Մայր Եկեղեցու հանդէպ»: Դուք կրկին կ'ասէք. «Բայց չէ՞ որ նրանք Սուրբ Գրքից են մէջբերումներ անում»: Պատասխանենք. «Չի կարելի Սուրբ Գրքից վերցնել ընդամենը մի տող եւ առանց լուսաբանելու ըստ Ս. Գրքի ընդհանուր ուսուցման՝ դարձնել դոգմայ (վարդապետութիւն): Ի՞նչ կը լինէր, եթէ 666-ի փոխարէն լինէր մէկ այլ թիւ: Ես նկատի ունեմ «շտրիխ կողը»: Ցոյց տուէք՝ ով է Եկեղեցու հայրերից խօսել «չիպերի» մասին: Ցոյց տուէք, որտեղ է Նոր Կտակարանում խօսուում այդ թուի մասին, բացի Յովհաննու Յայտնութիւնից: Մատնանշենք, որ միայն Հին Կտակարանում է յիշատակուում այդ թիւը. «Մէկ տարուայ ընթացքում Սողոմոնի ստացած ոսկին կշռում էր վեց հարիւր վաթսուվեց տաղանդ» (Գ Թագ. Ժ 14, Բ Մնաց. Թ 13):

Տեղին է նշել, որ Յովհաննու Յայտնութիւնը առաջին անգամ հայերէնի է թարգմանուել միայն ԺԲ դարում՝ Ս. Ներսէս Լամբրոնացու կողմից: Արդ, ի՞նչ էին կորցնում մեր հայրերը մինչ ԺԲ-ԺԳ դարերը՝ այդ գիրքը չկարդալով: Իսկ եթէ այդ գիրքը ընդհանրապէս գոյութիւն չունենար, որտեղի՞ց եւ ինչպէ՞ս կ'իմանայինք նեռի դրոշմի եւ 666 թուի մասին: Ի՞նչ կը կորցնէինք այսօր, չունենալով այդ գիրքը: Արդեօ՞ք բաւարար չէ մեր փրկութեան համար Աւետարանի ճշմարտութեան եւ առաքելական թղթերի ճանաչողութիւնը: Էլ չեմ խօսում հայրաբանական ահռելի աւանդութեան մասին, որում ամփոփուած է Հայ Առաքելական Եկեղեցու ճշմարիտ խօսքն ու վարդապետութիւնը: Ահա այդ աւանդութիւնն է, որ ցաւօք սրտի «չէք ցանկանում» հասկանալ եւ դուք: Չարմանալի չէ, որ հենց դա են ժխտում աղանդաւորներն ու դրանով իսկ կորցնում փրկութեան յոյսը: Եւ քանի որ. «...ընդունեցին ճշմարտութեան սէրը, որպէսզի փրկուեն: Դրա համար էլ Աստուած նրանց պիտի ուղարկի գորաւոր մի մոլորութիւն, որ նրանք հաւատան ստին եւ դատապարտուեն բոլոր նրանք, որ չհաւատացին ճշմարտութեանը եւ հաճոյք գտան անօրէնութեան մէջ» (Բ Թես. Բ 10-11):

Սի պահ պատկերացնենք, որ խօսակցութիւնները նեռի դրոշմի մասին ճշմարիտ են, այսինքն՝ նեռը արդէն իսկ դնում է իր դրոշմները: Բայց այդ դէպքում դուք զրկուում էք փրկութիւնից: Ինչպէ՞ս: Շատ պարզ: Տէրը Ձեզ հնարաւորութիւն է տալիս նահատակուելու յանուն Իր Անուան, իսկ դուք մերժում էք: Եւ ինչպէս սատանան էր Պետրոսի կերպարանքով հակառակուում Քրիստոսին՝ ասելով. «Քաւ լիցի Քեզ, Տէր, այդ Քեզ չի պատահի», որ Նա չգնար խաչելութեան, այդպէս հիմա էլ չարը այդ դատարկաբանների կերպարն առած հակառակուում է Ձեզ, որ դուք էլ չգնաք մահուան: Դուք ասում էք. «Այդ քարտերը Հայաստանին պէտք չեն. մենք ենք առաջին քրիստոնեաները. դրանով ոտնահարում են մարդու իրաւունքները. չենք ընդունի այդ դրոշմը, որ մենք ու մեր երեխաները հանգիստ ապրեն»: Իսկ ինչ ասել Սուրբ Նահատակների մասին,

Հէ՞ որ նրանք Հէին գողում մարդու իրաւունքների մասին, երբ յօշոտւում էին գազաններից, Հէ՞ որ նրանք, ինչպէս անմռունչ գառներ, մեծ ուրախութեամբ էին գնում մորթուելու: Արդ եւ դուք, չընդունելով այդ ամէնը, առանց խուճապահար վախի գնացէք հաւաստի ու դանդաղ մահուան, թէ Հէ ստացւում է, որ դուք բոլորդ նահատակներ էք, բայց Հէք ուզում մեռնել: «Որովհետեւ ով կամենայ իր անձը փրկել, այն կը կորցնի. եւ ով ինձ համար իր անձը կորցնի, կը գտնի այն» (Մատթ. ԺԶ 25):

[illegible]

զարմանալի չէ, որ նեռը իրեն Քրիստոս կը ներկայացնի, եւ նրա հետեւորդները կը լինեն. «Մարդիկ, որ ունեն աստուածաշտուրթեան կերպարանք, սակայն ուրացել են նրա զօրութիւնը» (Բ Տիմ. Գ 5):

Արդ, նա, որ չունի սէր եւ ողորմածութիւն, մնում է անզեղջ մեղքերի մէջ, այսինքն սատանայի կամ նեռի որդի է, որոնք արդէն շատ են աշխարհում (տես Ա Յովի. Բ 18-19, Գործք. Ի 30):

«Բայց ո՞վ է նեռը, մի՞թէ ինքը՝ սատանան: Ոչ,- պատասխանում է Տաթեւացին ու շարունակում,- Նա անօրէնութեան մարդն է, որ չունի ո՛չ բնական, ո՛չ գրաւոր, եւ ո՛չ աւետարանական օրէնքներ: Նա Բարի գործերի, ճշմարտութեան, սուրբ հաւատի հակառակորդն է ու կործանողը: Նա հակառակում է խաչին, եկեղեցական արարողութիւններին, սրբութիւններին, աղօթքին, պահքին եւ այլն»:

Արդ, որտեղի՞ց է գալու նեռը: Լսենք կրկին Ս. Գրիգոր Տաթեւացուն. «Նա կը յղացուի սերմից ու կը ծնուի պոռնիկից, դեռ մօր արգանդում նրա վրայ կ'իջնի չար ոգին: Նման զօրութեամբ ու ներգոծութեամբ կը ծնուի, կը սնուի ու կը հասնի երիտասարդութեան եւ այդ պատճառով էլ նա սատանայի որդի կը լինի: Կը ծնուի Բաբելոնում, կը սերի Դանի ցեղից, կը գայ Երուսաղէմ եւ կը թլփատուի, հրեաներին կ'ասի՝ ես եմ խոստացեալ քրիստոսը, իսկ հրեաները նրա համար տաճար կը կառուցեն: Նեռը լինելու է սարսափելի բղջախոհ ու կնամուլ, բայց շատերին հեշտութեամբ խաբելու համար, իրեն ներկայացնելու է իբրեւ կոյս եւ սուրբ: Լինելու է նենգ ու հպարտ, հակառակուելու է Աստծուն, մարդկանց ստիպելու է երկրպագել իր պատկերին... Սատանան նրա մէջ է ամբարելու ողջ չարիքը, մեղքի եւ կախարդութեան բոլոր տեսակները, որ խաբի բոլոր մարդկանց... Նրան զսպելու է հրեշտակը, այսինքն՝ ոչ ոք չի ճանաչի նրան մինչ այն օրը, երբ նա կը յանդգնի իրեն որպէս Աստուած ներկայացնել, այդժամ հրեշտակը կը հեռանայ նրանից, եւ բոլորը կ'իմանան, որ նա է գազանը, որ դուրս է գալիս ծովից... Եբրայերէն նրա անունը *արնավիմէ* է, որ նշանակում է՝ ուրանում եմ, յունարէն՝ *անտելիոս*՝ հակառակորդ, լատիներէն՝ *տիտան*՝ հսկայ: Եւ հարկ է իմանալ, որ նրա անունը ջնջուած է Սուրբ Գրքից, այդ պատճառով էլ նրան տարբեր անուններ են տալիս»: Ըստ Տաթեւացու՝ Տէրը նրան անուանում է պղծութիւն եւ սուտ քրիստոս, Յովհաննու Յայտնության մէջ՝ գազան, Յովհաննէսը նրան անուանում է նեռ, Պօղոսը՝ անօրէնութեան մարդ, կորստեան որդի:

Գրաբարում 600, 60, 6 թուերից իւրաքանչիւրը թարգմանում է՝ համապատասխան հայոց տառերի թուային համարժեքով. 600-Ու, 60-Կ, 6-Ձ, որ նշանակում է՝ «Ուրանամ Կամաւ ՁԱրարիչն երկնի եւ երկրի»՝ կամովին ուրանում եմ երկնքի եւ երկրի Արարչին: Ահա այս դրոշմն է նեռը դնելու մարդկանց ճակատին ու աջ ձեռքին:

Արդ, ինչպէ՞ս է նեռը խաբելու մարդկանց: Ս. Գրիգոր Տաթեւացին բերում է մի շարք օրինակներ: Դիտարկենք դրանք:

Կ'ըմբոստանայ եկեղեցու դէմ՝ ընդդիմանալով ուղղափառ վարդապետութեան քարոզչութեանը, շատերին խաբելու համար՝ իր սուտ մարգարէների, առաքելների եւ վարդապետների միջոցով կը քարոզի սուտ վարդապետու-

թիւն, ինչը եւ տեսնում ենք այսօր աղանդաւորական քարոզիչների եւ քարոզների բազմացմամբ:

Մատնանշենք միայն, որ այսօր բոլոր աղանդները միաբերան պնդում են 1000-ամեայ Թագաւորութեան մօտալուտ գալուստի մասին, եւ որ իրենք՝ Յիսուսի հետ միասին, 1000 տարի «թագաւորելու» են այս աշխարհում: Բայց Ս. Գրիգոր Տաթեւացին այլ բան է ասում. «Քրիստոսի առաջին գալուստից մինչեւ երկրորդը 1000 տարի է» (1000-ը կատարեալ թիւ է, եւ պարտադիր չէ այն հասկանալ բառացի՝ 1000 տարի): Այդպիսով հասկանալի է դառնում, թէ ում թագաւորութիւնն են նրանք քարոզում, եւ դրանով պատրաստում մարդկանց նեռի գալուստին, քանզի երբ նա գայ, բոլորը նրա մէջ կը տեսնեն իրենց «փրկչին», կ'երկրպագեն նրան՝ նրա հետ թագաւորելու համար:

Իսկ նա ընդամենը երեք ու կէս տարի կը թագաւորի երկրի վրայ, եւ նրա գահը կը լինի Երուսաղէմում: Այդ օրերին կը լինեն մեծ նեղութիւններ, որից յետոյ Իր զօրութեամբ ու փառքով կը գայ մեր Տէրը՝ նեռին նախապէս սպանելով Ձիթենեաց լերան վրայ: Հետաքրքիր է, որ այսօր բոլոր աղանդներն ընդունում են հրեաներին՝ իբրեւ ընտրեալ ժողովուրդ եւ չափազանց շահագրգիռ են Իսրայէլի բարգաւաճմամբ: Շատերը նոյնիսկ գալիս են Իսրայէլ եւ հիւանդանոցներում եւ այլ հասարակական վայրերում անվարձահատոյց աշխատում հրեաների համար, իսկ ահա հրեայ աղանդաւորները կարծում են, որ երբ Քրիստոսը երկիր կը գայ, ապա իրենք կը թագաւորեն, իսկ միւս քրիստոնեաները կը ծառայեն իրենց: Ասենք նաեւ, որ աղանդաւորները չեն ընդունում խաչը, խաչակնքումը, եկեղեցական արարողութիւններն ու աղօթքները եւ այլն, իսկ երբ նեռը գայ, կը հակառակուի խաչին, եկեղեցական արարողութիւններին, սրբութիւններին, աղօթքին, պահքին եւ այդպիսով կը խաբի նրանց:

Կը սկսի հրաշքներ գործել, տեղափոխելով լեռներն ու ծառերը, բժշկելով, ինքն իրեն մեռած ցոյց կը տայ եւ երեք օր յետոյ յարութիւն կ'առնի, եւ այդ ամէնը՝ կախարդութեամբ ու խաբէութեամբ: Ս. Գրիգոր Տաթեւացին բերում է եւս մէկ հետաքրքրական օրինակ. նեռը չար ոգու միջոցով, մարդկանց այլ լեզուներով խօսել կը տայ, ինչը եւ տեսնում ենք այսօր խարիզմատիկների (հոգեգալստականներ) միջավայրում: Յիշենք նաեւ բազում հիւանդութիւններից բժշկութիւն խոստացող էքստրասենսներին, եւ նոյն այդ խարիզմատիկներին, որոնք նոյնպէս մասսայական բժշկութիւններով գրաւում են մարդկանց: Իսկ ի՞նչ է ստացւում արդիւնքում (նկատի չունեն հոգեւոր եւ հոգեկան հետեւանքները), նրանց ձեռքն ընկած մարդկանցից շատերի ենթագիտակցութեան մէջ նստած է հրաշքի մասին սխալ պատկերացումը, որ եւ նեռին հնարաւորութիւն կը տայ իշխելու նրանց (ցաւօք, այս երեւոյթը տեսնում ենք նաեւ եկեղեցու զաւակների միջավայրում, որոնք հենց միայն հրաշքի են սպասում):

Գամծերի միջոցով հնարաւորութիւն կը տայ հարստանալ ազահներին, ընչաքաղցներին, ժլատներին եւ անողորմներին, քանզի ինքը նոյնպէս գամծ կը գտնի եւ կը հարստանայ: Իսկ փողը անսահմանափակ իշխանութիւն է, եւ այսօր մենք ականատես ենք թէ ինչպէս են շատերը հարստանում: Ազահներին Ս. Գրիգոր Տաթեւացին համեմատում է ջրգողութեամբ հիւանդի հետ, ով ինչքան էլ խմի, աւելի է ծարաւում, եւ սա է չարիքի արմատը (յիշենք Քրիստոսի մատ-

նութիւնը): Եւ բնաւ զարմանալի չէ, որ նեռի օրերին փողատները կ'երկրպագեն չարին եւ կ'ուրանան Քրիստոսին: Այդ պատճառով է Տէրը զգուշացնում մեզ, որ անհնար է ծառայել եւ Աստծուն եւ մամոնային, իսկ Պօղոսը ազահութիւնը նոյնացնում է կռապաշտութեանը (տես Կողոս. Գ 5): Նեռը իրեն չընդունողներին ուժով կը ստիպի երկրպագել: Իսկ այդ օրերի սրբերն աւելի զօրաւոր կը լինեն, քան նախկինները,- համարում է Ս. Գրիգոր Տաթեւացին:

Այժմ, դիտարկենք, թէ ի՞նչն է օգնելու վերջին օրերի քրիստոնեաներին.

Ա. Տէրը նախօրօք զգուշացրել է մեզ. «Սուտ քրիստոսներ եւ սուտ մարգարէներ պիտի ելնեն եւ մեծամեծ նշաններ ու զարմանալի գործեր պիտի ցոյց տան՝ Աստծոյ ընտրեալներին անգամ մոլորեցնելու աստիճան, եթէ հնար լինի: Ահա ձեզ առաջուց ասացի: Ապա եթէ ձեզ ասեն՝ ահա՛ անապատի մէջ է, չէլնէք, կամ թէ՛ ահա մառանում է, չհաւատաք» (Մատթ. ԻԴ 24-26):

Բ. Առաքեալն ասում է, թէ նրանց, ովքեր հաստատում են հաւատի ու ճշմարիտ վարդապետութեան մէջ, եւ ապրում են բարեպաշտ կեանքով, նեռը չի կարող յաղթել: Կը պարտուեն նրանք, ովքեր ունեն անկատար հաւատ, տգէտ են վարդապետութեան մէջ, սիրում են հարստութիւն եւ վախկոտ են:

Գ. Կ'օգնեն Ենովքն ու Եղիան, ովքեր երկիր գալով՝ կը բացայայտեն նեռին եւ կը հաստատեն հաւատացեալների սրտերը: Ինչպէս Քրիստոսի առաջին գալուստի ժամանակ նախակարապետը Ս. Յովհաննէս Մկրտիչն էր, այնպէս էլ երկրորդի ժամանակ այս երկուսը կը լինեն վկաներ: Նեռը կը սպանի նրանց: Երեք օր յետոյ նրանք յարութիւն կ'առնեն եւ փառքով կը համբարծուեն երկինք: Իսկ երբ նեռը կը տեսնի, որ խայտառակուել է, կը բարձրանայ Ձիթենաց լեռը, որպէսզի նոյնպէս համբարծուի երկինք: Ահա այստեղ էլ Տէրը նրան կը սպանի՝ Իր բերանի շնչով: Երկնքում կը յայտնուի Մարդու Որդու նշանը, այսինքն՝ Խաչը, եւ տեսանելի կը լինի 45 օր, մինչեւ Երկրորդ Գալուստ: Այդ օրերին խաղաղութիւն ու անդորր կը լինի Եկեղեցու եւ ապաշխարութեան նպատակով Եկեղեցուց հեռացածների համար: Հրեաները դարձի կը գան, քանզի ոչինչ չի խանգարելու եւ գայթակղեցնելու մարդկանց: Իսկ նեռի ծառաները նրա կործանումից յետոյ կ'ուրախանան, կ'ուտեն ու կը խմեն, կին կ'առնեն, ինչպէս Նոյի ժամանակներում էր, քանզի կը տեսնեն խաղաղութիւնն ու անդորրը եւ կ'ասեն. « արդ խաղաղութիւն եւ անվտանգութիւն է», եւ այդ-ժամ՝ չսպասուած կը գայ նրանց կործանումը:

Դ. Այդ օրերին օգնական կը դառնայ նաեւ ժամանակը, այսինքն՝ տարին կ'անցնի ինչպէս ամիս, ամիսը՝ շաբաթ, շաբաթը՝ օր: Կը կրճատուեն նեռի օրերը, որ մեծ նեղութեան օրեր են, եւ այդ օրերը կը լինեն 1275, այսինքն՝ 3,5 տարի:

Իսկ հիմա խօսենք նեռի դրոշմի մասին: Արդէն ասել ենք, որ 600, 60, 6 թուերը թարգմանում են համապատասխան հայոց տառերի թուային համարժեքի: 600- Ու, 60- Կ, 6- Ձ եւ նշանակում են՝ «Ուրանամ Կամաւ ՁԱրարիչն երկնի եւ երկրի»: Եւ այս դրոշմը դրուելու է մարդկանց ճակատին ու աջ ձեռքին (ուշադրութիւն դարձրէք՝ ոչ թէ մաշկի տակ, այլ վրայ...):

Սուրբ Գրիգոր Տաթեւացին ասում է, որ ինչպէս արքաների հրովարտակներն առանց դրոշմի ոչինչ են, այնպէս եւ յանուն Սուրբ Երրորդութեան մկրտուածն ունի դրոշմ: Եւ Երկնային Արքայի հրովարտակն էլ է անընդունելի

եթէ չունի եւս 6 դրոշմ, այսինքն ողորմութեան 6 տեսակները, որոնց մասին էլ կ'ասի Տէրը Իր ընտրեալներին. «Եկէք, իմ Զօր օրհնեալներ, քանզի ձեր հրովարտակը բարի է եւ դրոշմուած է վեց դրոշմներով, քանզի քաղցած էի, եւ ինձ ուտելիք տուիք...», իսկ մեղաւորներին կ'ասի. «Անիծեալներ, գնացէք ինձնից, քանզի ձեր հրովարտակը դրոշմուած չէ վեց դրոշմներով, քանզի քաղցած էի, եւ ինձ ուտելիք չտուիք...»: Արդ, եթէ մարդը չունենայ այդ վեց դրոշմները (կրկին խօսում ենք ողորմութեան մասին), ապա կ'ունենայ նեղի ուրացման դրոշմը: «Քանզի, երբ նեղը գայ, կը սկսի ուրացման դրոշմ դնել մարդկանց աջ ձեռքին ու ճակատին», - ասում է Սուրբ Գրիգոր Տաթեւացին: Աջ ձեռքին՝ ընդդէմ բարի գործերի, մարդը կ'ուրանայ ողորմութեամբ բարիք գործելը, այսինքն՝ այլեւս ողորմած չի լինի, իսկ ճակատին ընդդէմ մկրտութեան, քանզի կ'ուրանայ Քրիստոսին եւ աներկիւղ կը սկսի մեղք գործել: Եւ ինչպէս քրիստոնեաները ամէն Աստծոյ օր հրաժարուում են սատանայից ու խոստովանում Սուրբ Երրորդութեանը, այնպէս էլ սրանք, ամէն անգամ որեւէ բան ձեռք բերելիս, կը հրաժարուեն Քրիստոսից եւ կ'երկրպագեն նեղի պատկերին: Ս. Գրիգոր Տաթեւացին այս հարցին նոյնպէս պատասխան ունի, ասելով թէ՝ երբ մարդը որեւէ մեղքի մէջ է, ապա իր ներսում կրած Աստծոյ պատկերը փոխւում է գազանի. «Եթէ դու ցանկասէր ես ու կնամոլ, ապա քո մէջ ոչ թէ Աստծոյ պատկերն է, այլ՝ ձիու եւ աւանակի. եթէ հպարտ ես՝ առիծի, եթէ որկրամոլ՝ խոզի, եթէ նենգ ես եւ ստախոս՝ օձի եւ աղուէսի, եթէ գող ես՝ մկան» եւ այլն: Նաեւ, ամէն մեղսասէր քրիստոնեայ, իր համար պատկեր է ստեղծում եւ երկրպագում դրան:

Հետեւութիւնը ինքնեղոյ արեք...

Արդ, աւելի լաւ է երկիւղել Տիրոջ խօսքերից. «Անիծեալներ, գնացէք ինձնից յաւիտենական կրակը, որ պատրաստուած է սատանայի եւ իր հրեշտակների համար. որովհետեւ քաղցած էի, եւ ինձ ուտելիք չտուիք» (Մատթ. Ի Ե 41), քան վախենալ ինչ-որ «N» կառավարութիւնից: Պետք է երկիւղել մեղք գործելուց եւ յաւիտենական Կեանքից զրկուելուց, քան վախենալ սոցիալական քարտերը ստանալուց: Այդ բոլոր վախերն ու նախապաշարումները ընդամենը աղանդաւորական իմաստակութիւններ են:

Առաքելական ժամանակների հաւատացեալների համար նեղը ընդամենը Քրիստոսի երկրորդ Գալստեան նշաններից մէկն էր. «Այն օրը չի գալու, եթէ նախ ապստամբութիւնը չգայ, եւ չյայտնուի անօրէնութեան մարդը՝ կորստեան որդին» (Բ Թես. Բ 3): Նրանք միայն մի բան էին մտածում, ինչպէս հաճելի լինեն իրենց Փեսային (վախենում էին միայն մեղք գործելուց), քանզի լցուած էին Նրա հանդէպ սիրով: Ս. Գրիգոր Տաթեւացին ասում է. «Ինչպէս հուրն է միշտ վեր ձգտում, այդպէս էլ աստուածային սիրով լցուած սրբերի սրտերը ձգտում են վեր՝ դէպի երկինք, քանզի մշտապէս ցանկանում են դուրս գալ մարմնից եւ կանգնել Աստծոյ առաջ»: Նաեւ Ս. Պօղոսն է ասում. «Մարմնից դուրս գալը եւ Քրիստոսի հետ լինելը աւելի լաւ են համարում» (Փիլիպ. Ա 23, տես նաեւ՝ Բ Պետ. Գ 12): Այդ պատճառով էլ նրանց համար նեղի յայտնուելը միշտ էր Քրիստոսին արագօրէն միանալու, իսկ Քրիստոսի համար մեռնելը՝ ուրախութիւն: Սուրբ սէրը հոգեւոր պատերազմում մարդուն դարձնում է համարձակ եւ արի, քանզի ջերմ է, իսկ սրտի ջերմութիւնը խօսում է արիւթեան

մասին: Այդ պատճառով էլ, սրտում սուրբ սեր ունեցողը աներկիւղ է: Դա է վկայում Սուրբ Առաքեալը. «Սիրոյ մէջ երկիւղ չկայ. եւ կատարեալ սէրը հեռու է վաճառում երկիւղը» (Ա Յովհ. Դ 18): Արդ. «Ո՞վ պիտի բաժանի մեզ Քրիստոսի սիրուց. տառապա՞նքը, թէ՞ անձկութիւնը, թէ՞ հալածանքը, թէ՞ սովը, թէ՞ մերկութիւնը, թէ՞ վտանգները, թէ՞ սուրը... Որովհետեւ վստահ եմ, թէ ո՛չ մահը, ո՛չ կեանքը, ո՛չ հրեշտակները, ո՛չ իշխանութիւնները, ո՛չ այլ բաներ, որ այժմ կան, ո՛չ բարձրութիւն, ո՛չ խորութիւն եւ ո՛չ մի ուրիշ արարած («չիպեր», թուեր, «շտրիխ կողեր», քարտեր եւ այլն. Ղ. աբղ. Դ.), չի կարող բաժանել մեզ Աստծոյ այդ սիրուց, որ կայ մեր Տէր Քրիստոս Յիսուսով» (Հռոմ. Ը 35, 38-39), քանզի Տէրն ասել է. «Քաջալերուեցէ՛ք, որովհետեւ ես յաղթեցի աշխարհին»: Եւ ընդհանրապէս, ո՞ւր է ձեր հաւատը, քանզի. «Ձեզ իշխանութիւն տուի կոխելու օծերի, կարիճների եւ թշնամու ամբողջ զօրութեան վրայ: Եւ ձեզ բոլորովին չեն վնասելու» (Դուկ. Ժ 19):

Արդ. «Հատուցեցէ՛ք իւրաքանչիւրին իրենց պարտքերը. որին հարկ՝ հարկը, որին մաքս՝ մաքսը, որին երկիւղ՝ երկիւղը, որին պատիւ՝ պատիւը: Եւ ոչ ոքի պարտապան մի՛ մնացէք, բացի միմեանց սիրելուց, քանի որ, ով սիրում է ընկերոջը, կատարում է օրէնքը... Այս էլ իմացէ՛ք ներկայ ժամանակիս մասին, որովհետեւ հիմա ճիշտ ժամն է, որ մենք քնից զարթնենք. քանի որ փրկութիւնն այժմ մեզ աւելի մօտ է, քան երբոր մենք հաւատացինք: Գիշերն անցաւ, եւ ցերեկը մօտեցաւ. ուրեմն, դէն գցենք խաւարի գործերը եւ հագնենք լոյսի զրահը. շարժուենք առաքինութեամբ, ինչպէս ցերեկով, ո՛չ անառակութիւններով եւ հարբեցողութեամբ, ո՛չ պոռնկութեամբ եւ պղծութեամբ, ո՛չ նախանձով եւ կռուազանութեամբ. զգեստաւորուեցէ՛ք Տէր Յիսուս Քրիստոսով եւ մարմնին խնամք մի՛ տարէք ցանկութիւնները գոհացնելու համար» (Եբր. ԺԳ 7-8, 11-14):

«Որպէս Աստծոյ ընտրեալներ, սուրբեր եւ սիրելիներ, հագէ՛ք ուրեմն, զութ, ողորմութիւն քաղցրութիւն, խոնարհութիւն, հեգութիւն, համբերատարութիւն՝ հանդուրժելով միմեանց, ներելով միմեանց, եթէ մէկը միւսի դէմ զանգատ ունի. ինչպէս Աստուած Քրիստոսով ներեց ձեզ, նոյն ձեւով արէ՛ք եւ դուք: Եւ այս բոլորի վրայ հագէ՛ք սէրը, որ կապն է կատարելութեան: Եւ ձեր սրտերում թող հաստատուի Քրիստոսի խաղաղութիւնը, որին եւ կոչուեցիք մէկ մարմնով. եւ գոհութիւն մատուցեցէ՛ք» (Կող. Գ 12-15):

«Աղաչում եմ ձեզ, եղբայրներ, աչքի անցկացրէ՛ք այնպիսիներին, որ հերձաւածներ եւ գայթակղութիւններ են առաջ բերում այն վարդապետութիւնից դուրս, որը դուք սովորել էք. եւ խորշեցէ՛ք նրանցից, որովհետեւ այնպիսիները մեր Տիրոջը Քրիստոսին չեն ծառայում, այլ՝ իրենց որովայնին. եւ քաղցրախօսութեամբ ու կեղծ գովասանքներով հրապուրում են անմեղների սրտերը: Եւ խաղաղութեան Աստուածը շուտով պիտի խորտակի սատանային ձեր ոտքերի տակ» (Հռոմ. ԺԶ 17-18, 20):

«Իսկ եթէ մէկն ուզում է առարկել, մենք չունենք այդպիսի սովորութիւն, ոչ էլ՝ Աստծոյ եկեղեցիները» (Ա Կորնթ. ԺԱ 16), այլ պարզապէս կ'ասենք. «Նա, ով ամբարիշտ է, թող ամբարշտութիւն անի, ով կեղտոտ է, թող կեղտոտ լինի, ով արդար է, թող արդարութիւն անի եւ ով սուրբ է, թող սուրբ լինի: Ահա գալիս եմ շուտով, եւ ինձ հետ են իմ վարձերը, որպէսզի հատուցեմ իւրաքանչիւրին՝

ըստ իր գործերի: Երանելի՜ են նրանք, որ պահում են նրա պատուիրանները: Նրանք իրաւունք ունեն ուտելու կենաց ծառից եւ մտնելու քաղաքի դռներով: Իսկ շներն ու կախարդները, մարդասպաններն ու կռապաշտները եւ բոլոր նրանք, որ սիրում են սուտը, դուրս պիտի նետուեն: Եթէ մէկը բան պակասեցնի այս գրքի մարգարէութեան խօսքերից, Աստուած պիտի պակասեցնի եւ պիտի կտրի նրա բաժինը կենաց ծառից եւ սուրբ քաղաքից՝ ինչպէս որ գրուած է այս գրքում: Ով այս մասին վկայեց, ասաց. «Ես գալիս եմ շուտով»: Ամէն: Ե՛կ, Տէ՛ր Յիսուս Քրիստոս:

Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհը լինի բոլոր սրբերի վրայ: Ամէն» (Յայտն. ԻԲ 11-12, 14-15, 19-21):

Յետգրութիւն

Այսօր, հեշտ է դատապարտել ու չարախօսել հոգեւորականներին: Այո՛, մենք մեղաւոր ենք ու անարժան: Մենք դա ընդունում ենք: Բայց մենք՝ ձեզ չենք դատում (չնայած ունենք այդ իշխանութիւնը), հակառակը, փորձում ենք օգնել ձեզ, կիսել ձեր ցաւը: «Դու ո՞վ ես, որ դատում ես ուրիշի ծառային. կանգնած լինի, թէ ընկած՝ իր տիրոջ համար է. բայց նա կը կանգնի, որովհետեւ կարո՞ղ է Տէրը նրան կանգուն պահել» (Հռոմ. ԺԴ 4): «Տիրոջն է դատելու իրաւունքը, եւ ոչ թէ քոնը,- ասում է Ս. Յովհաննէս Ոսկեբերանը,- դու Տէր չես, այլ յետին ծառայ, դու՛ ոչխար ես, մի դատիր հովիւին, որպէսզի չպատժուես այն բանի համար ինչի մէջ մեղադրում ես նրան»: Այո՛, մենք հայրեր ենք կոչւում, այո՛, մենք վատն ենք, բայց դուք մի՛ եղէք Քամի նման, ով պատմեց հօր մերկութեան մասին եւ դրա համար անիծուեց: Հակառակը, ծածկէ՛ք մեր մերկութիւնը եկեղեցու թշնամիներից: Չէ՞ որ մենք չենք բացայայտում ձեր խոստովանած մեղքերը: Ս. Յովհաննէս Ոսկեբերանն ասում է. «Տէրն Ինքն է թոյլ տալիս, որ հոգեւորականները մեղքի մէջ ընկնեն, եւ դա այն բանի համար, որպէսզի ներողամիտ լինեն ձեր տկարութիւնների հանդէպ»: Ինչ կը լինէր եթէ Պետրոսը չմեղանչէր, կամ հրեշտակները լինէին քահանայ, ոչ ոք չէր փրկուի: Այո՛, հնարաւոր է, որ դուք աւելի զօրաւոր էք հաւատի մէջ, եւ աւելի հոգեւոր, քան մենք: Արդ, կրէք մեր բեռը եւ աղօթէք մեզ համար: Չէ՞ որ երբ դուք աշխատում, հանգստանում, կամ զբաղուած էք ինչ-որ գործերով, մենք աղօթում ենք ձեզ համար: Դուք չգիտէք մեր ցաւը եւ այդ պատճառով էլ դատում էք մեզ, իսկ մենք իմանալով ձեր ցաւը, կրում ենք այն խոնարհութեամբ: Վերջիվերջոյ, հոգեւորականին հասկանալու համար պէտք է հոգեւորական դառնալ, կամ էլ ունենալ մեծ սէր ու ողորմածութիւն, ինչը չունեն նեռն ու իր հետեւորդները: Խնդրում եմ, առաքելական թղթերից կարդացէք Բ Պետրոս Բ գլուխը եւ Յուդայի ուղերձը:

Տ. Ղեւոնդ արեղայ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ